

REDACTIA:

și
ADMINISTRAȚIA:
Batthyányi utca Nr. 2

Articoli și corespondențe pentru publicare se trimit redacției.

Concurs, inserțiuni precum și taxele de abonament se trimit Administrației tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

PREȚUL
ABONAMENTULUI:

PENTRU
AUSTRO-UNGARIA:
Pe un an: 10 cor.
Pe 1/2 an: 5 cor.

PENTRU ROMÂNIA ȘI
STRĂINĂTATE:
Pe un an 14 franci.
Pe 1/2 an 7 franci.

Telefon pentru oraș și
comitat Nr. 266.

Nr. 3769/1907.

Aviz!

Stipendiștii fundațiilor diecezane, administrate de acest Consistoriu, sunt provocați prin aceasta a-și subșterne aici până la 18/31 Iulie, a. c, testimoniile în original, ori în copii legalizate la oficiul protopopesc concernent, despre rezultatul studiului în cursul anului școlar expirat.

Tot atunci să arate fiecare stipendist, din care fundație a fost împărțit de stipendiu?

Să atrage atențiunea tuturor stipendiștilor asupra împrejurării, că nesubșternerea testimoniuului din vreme, se va socoti ca renunțare la stipendiu, sau că obținând rezultat nesuficient, nu mai reflectează la stipendiul avut.

Arad, la 22 Iunie v. 1907.

Consistorul eparhial din Arad.

Nr. 2725/1907.

Aviz!

Candidații de învățători, cari nu s'ar alege în decursul timpului în careva stațiune învățătoarească și ar dori aplicațiune, au să se adreseze Consistorului eparhial; dar numai în scris, între 5/18 și 15/28 August, a. c, fără a se mai expune la spese zadarnice călătorind pe aici.

Reflectanții au a-și trimite în copie testimoniuul de cvalificațiune.

Arad, la 19 Iunie v. 1907.

Consistorul eparhial gr. ort. rom.
din Arad.

Nr. 3770/1907.

Anunț școlar.

Se aduce la cunoștința publică, cumcă petițiunile de primire în institutul pedagogic ort. rom. din Arad pe anul școlar 1907/8 au să fie înaintate la adresa Consistorului, cel mult până la 1/14 August, instruite cu:

1. Atestat de botez;
2. Testimoniu despre absolvarea alor 4 clase medii;
3. Atestatul de moralitate dela oficiul parohial la care aparține, vidimat de protoprezviterul concernent;

4. Atestat medical despre starea sanitară și întregitatea corporală;

5. Petițiunile pentru primire gratuită în alumneu, de pe teritorul districtului Consistorului din Arad să se adreseze acestui Consistoriu, iar de pe teritorul districtului Consistorului din Oradea-mare la adresa aceluia. La aceste petițiuni se vor alătura și certificate dela antistia comunală, în cari să se cuprindă date amănunțite despre starea materială a părinților petentului.

Aceste atestate vor fi signate și de oficiul parohial al locului.

Despre primire, ori neprimire reflectanții vor fi avizați acasă.

Arad, la 22 Iunie v. 1907.

Consistorul eparhial gr. ort. rom.
din Arad.

Nr. 3781/1907.

Concurs.

Prin aceasta se publică concurs, cu termin de 6/19 August a. c., pentru conferirea unui stipendiu de 252 cor. devenind vacant din fundațiunea Simeon-Iosif-Popovici-Paffy.

Îndreptățiți la acest stipendiu sunt descendenții familiei Popa din Buteni, ori membrii din familia cutărui preot de acolo, care concurent ar studia bine, la vre-o școală elementară, civilă ori gimnazială din patrie.

Concurenții la acest stipendiu au să adnezeze la petițiune:

a) extras de botez, că e născut român gr. or. iar extrasul să fie provăzut cu clauzula parohului local, că concurentul și de prezent aparține bisericii române gr. orientale;

b) Justificarea descendenței din familia Popa, sau că e fiu de preot din Buteni;

c) Atestat de paupertate dela diregătoria politică competentă, cu date pozitive, despre starea materială a părinților concernentului, cât și despre a însuși concernentului;

Acest atestat să fie confirmat și prin clauzula și subscrierea parohului local;

d) Certificat medical despre starea sanitară a concernentului;

e) Certificat de moralitate dela parohul local;

f) Testimoniu școlar despre ultimul an de studiu și indicarea locului, și a școlii unde vrea să-și urmeze studiile;

Petițiunile, cari nu vor întruni condițiunile de mai sus, ori vor sosi după termenul de concurs, nu se vor lua în conziderare.

Fiecare concurent să arate locul și poșta ultimă, unde să i-să trimită rezoluțiunea consistorială.

Arad, la 22 Iunie, v. 1907.

*Consistorul eparhial gr. ort. rom.
din Arad.*

Nr 3768/1907.

Concurs.

Prin aceasta să publică concurs, *cu termenul de 6/19 August*, pentru conferirea stipendiilor din *fundațiunea Teodor Papp*, cari vor deveni vacante până la termenul de concurs.

Îndreptățiți la aceste stipendii sunt, conform literilor fundamentale:

- a) rudeniile fundatorului,
- b) tinerii români ortodocși din Giula,
- c) în lipsa petenților înrudiți cu fundatorul ori a născuților în Giula, urmează îndreptățirea tinerilor români ortodocși din întreaga dieceză a Aradului.

Concurenții au să-și înainteze cererile la adresa Consistorului român gr. or. din Arad, înscrise cu următoarele documente originale ori copii autenticate:

1. Extras din matricula botezaților provăzut cu clauzula parohului local, că de prezent aparține bisericii române greco-orientale;

2. Rudeniile mai au să adnexeze și informațiune familiară;

3. Atestat de paupertate dela diregătorie politică competentă, cu date pozitive despre starea materială a părinților concernentului, precum și despre a concernentului; (*atestat de paupertate au să producă și rudeniile dacă reflectează la stipendiu*);

4. Testimoniul de anul școlar 1906/7, iar universitarii — despre toate cursurile ascultate, respective documentul despre progresul făcut;

5. Certificat medical despre starea sanitară a petentului;

6. Dacă concurentul a întrerupt studiile, are să dovedească prin act autentic, unde, în ce calitate a petrecut și ce purtare a avut?

7. Concurentul va avea să arate specialitatea la care, și locul unde voește să urmeze studiile, precum și aceea dacă are alt stipendiu.

8. Petițiunile lipsite de condițiunile înșirate, ori sosite după termenul de concurs, nu se vor lua în socotință.

Fiecare concurent are să indice locul și poșta ultimă, unde se i-să trimită rezoluțiunea Consistorului.

Arad, la 22 Iunie, v. 1907.

*Consistorul eparhial gr. ort. rom.
din Arad.*

Nr 3779/1907.

Anunț școlar

Se aduce la cunoștință celor ce-i privește, că petițiunile de primire în institutul teologic ortodox român din Arad, pe anul școlar 1907/8, au să fie înaintate la adresa Consistoriului gr. ort. român din Arad, cel mult până în 1/14 August, 1907 instruite cu:

1. Atestat de botez.
2. Testimoniu despre ultima frecvență școlară, prin care să dovedească că are pregătirea recerută prin Regulamentul pentru parohii.
3. Atestat de moralitate dela oficiul parohial la care aparține, vidimat și de protoprezbiterul concernent.
4. Atestat medical despre starea sanitară și întregitatea membrilor corporale.
5. Petițiunile să fie provăzute cu timbru de una coroană, încât nu vor fi ajustate cu atestate de paupertate.

Arad, la 26 Iunie (9 Iulie) 1907.

*Consistorul diecezan gr. ort. rom.
din Arad.*

Nr. 3821/1907.

Anunț școlar.

Școala civilă de fete din Arad.

Se aduce la cunoștință Onoratului Public, că înscrise la școala civilă de fete cu internat din Arad pentru anul școlar 1907/8 se vor efectua în zilele de 20—25 August (2 7 Septembrie st. n.) a. e. la Consistorul gr. or. român din Arad.

Părinții vor proceda însă corect, dacă fie în scris, fie în persoană, își vor anunța fetele spre primire încă de mai înainte, îndată după publicarea acestui anunț, adresându-se în această afacere tot Consistorului gr. or. rom. din Arad.

Taxa pentru internat este: 400 cor. pe anul întreg școlar, care sumă este a se plăti *anticipativ* în trei rate treilunare de câte 133 cor. 33 fil. la Administrațiunea cassei Consistorului.

Pentru această taxă elevele vor primi:

1. Instrucțiunea prescrisă pentru clasele I—IV civile, educațiunea religioasă-morală, deprindere în conversația română, maghiară și germană, apoi instrucție în economia de casă, deprindere în pregătirea bucatelor, croit și cusut

2. Locuință în odă igienic îngrijite, provăzute cu mobile necesare.

3. Vipt întreg și anume: *dejun* (cafea cu lapte), *prânz* (2 pelse, iar Dumineca și în sărbători 3—4 pelse), *ușină* (cafea cu lapte) și *cină* (două pelse).

4. Spălat, luminat, încălzit și tot la 2 săptămâni baie (scaldă).

Afară de taxa de întreținere elevele interne mai au a solvi 10 cor. pentru medic (pe an), pentru care taxă elevele interne vor primi în caz de lipsă îngrijire medicală și medicament.

Pentru *instrucția la pian* se plătește lunar o taxă de 10 cor. (3 ore la săptămână).

Atât elevele externe, cât și cele interne vor plăti la prima înscriere 6 cor. ca *taxă de înscriere*.

Tot la înscriere fiecare elevă va avea să mai plătească 1 cor. la an pentru *biblioteca școlară*.

Elevele externe vor plăti *didactru* 60 cor. la an, care asemenea se va solvi anticipativ, în trei rate egale de câte 20 cor.

Acele eleve, cari după absolvarea școlii dorec să se mai perfecționeze în economia de casă, croit, cusut, muzică, pictură ș. a. vor fi primite ca eleve benevole cu taxa celor regulate.

În *clasa 1 civilă* se primesc eleve, cari dovedesc, că au absolvat cu succes 4 clase elementare ori apoi, în lipsă de certificat școlar, vor presta examenul de primire.

În *celelalte clase* se primesc eleve, cari dovedesc prin atestat școlar, că au absolvat cu succes clasa premergătoare.

Absolventele clasei a VI-a elementare se primesc în clasa a II-a civilă pe baza unui examen de primire.

Elevele, cari se matriculează pentru primădată la școală, afară de atestatul școlar din clasa precedentă au să mai producă: *extras* de botez și certificat de revaccinare.

Fiecare elevă internă are să aducă cu sine: 1 saltea (madrat), 1 covorel lângă pat, 2 perini cu 4 fețe, 1 plapomă cu 2 cearșafuri de desupt (lepedee) și 2 cuverturi albe (acoperitoare de pat), 6 bucăți de rufe, schimburi din fiecare și anume: 6 cămeși, 6 camizoane, 6 pantaloni, 6 părechi de ciorapi, 4 rochițe, 12 batiste, 6 ștergare, 3 serviete, toate cu monogramuri proprii, apoi tacâmuri: cuțit, furculiță, lingură mare și linguriță, 2 pahare (1 pentru beut, iar altul pentru dinți), 1 lavor (lighian), 2 cărpe pentru șters lavorul, perie de cap, de dinți și de haine, peapăn și foarfeci, haină de port și 4—6 sorte, 1 palton (haină de iarnă) și 2 părechi de ghețe.

Afară de acestea, fiecare elevă internă ori externă îndată dela începerea anului școlar are să fie provăzută cu manualele și recvizitele de învățământ, respective cu recvizitele de scris, muzică și lucru de mână.

Elevele la înscriere au să fie însoțite de părinții sau îngrijitorii lor.

În privința uniformei, care va fi modestă, se vor lua dispozițiuni ulterioare.

Prelegerile se vor începe nesmintit în 27 August (9 Septembrie st. n.) și dela acest termin elevele vor putea fi primite numai cu concesiune specială din partea Consistorului diecezan.

Deslușiri mai amănunțite se pot cere dela Consistoriu.

Arad, 27 Iunie (10 Iulie) 1907.

Consistorul gr. or. rom. din Arad.

Aviz!

Părinților și tuturor, cari vor să-și așeze băieții pe anul școl. 1907/8 în *Internatul rom. gr. ort. diecezan din Beiuș*.

Susceperile elevilor în *Internatul român gr. ort. diecezan din Beiuș* pe anul școl. 1907/8, cari vor frecventa gimnaziul din loc, se vor face pe lângă petițiune înaintată către Senatul internatului la adresa subscrisului cel mult până la 15 August n. 1907, cu ajustamentele următoare: *testimoniul școlar* din anul trecut și *atestat medical*, cumcă petentul este deplin sănătos. Taxa de întreținere 300 cor. la an, este a se solvi anticipative în 4 rate egale de câte 75 cor, plus 4 bani. Pentru această taxă elevii vor primi proviziune întreagă, vîpt, luminat, încălzit, spălat, scaldă și instrucțiune în studii. Deodată cu înscrierea fiecare elev va solvi 10 cor, pentru medic, medicini, folosirea mobilierului și recvizitelor. Fiecare elev va avea să aducă cu sine: vestmintele necesarii, din albituri $\frac{1}{2}$ duzină, vestminte de pat cu 2 schimburi, perii de cap, dinți și ghețe. Elevii se primesc numai până la număr stipulat, prin urmare cel ce în decursul anului va părăsi internatul fără motiv acceptabil, va desdauna institutul cu câte 10 coroane pentru fiecare lună restantă din anul școlar.

Elevii, cari au fost anul trecut așezați aici, de vor să se reîntoarcă, să însinue subscrisului până la termenul fixat.

Beiuș, la 1/14 Iuliu 1907, din ședința Senatului Internatului.

Victor Fildan,

rector catihet rom. ortodox.

Internatul de băieți român greco-oriental din Beiuș.

Publicare de concurs.

Pentru ocuparea postului de prefect lângă elevii din *Internatul român gr. ort. diecezan din Beiuș* se escrie concurs până în ziua de 15 August n. 1907.

Salarul împreună cu acest post este pe lângă proviziunea întreagă în internat: vîpt, luminat, încălzit, serviciu și locuință mobilată, în bani: 300 cor.

Recurenții au să producă:

- 1) Testimoniu de maturitate,
- 2) Absolutor teologic sau
- 3) Absolutor dela vr'o academie,
- 4) Alte documente pe cari își pot sprijini rugarea.

Beiuș (Belényes), la 1/14 Iulie 1907.

Senatul Internatului gr. or. rom. diecezan din Beiuș.

Paralele.

(Articol final).

În expunerile noastre anterioare asupra problemei învățământului¹⁾ am insistat în special asupra unor preocupățiuni, bine întemeiate, cărora s'a dat expresie într'o revistă din România.

E natural, ca într'o țară tină să întîmpine oarecari greutăți executiva bunelor intenții în același timp însă este adevărat, că condițiunile vitrege sunt mai mare rău, decât... junetea instituțiilor, — ceeace vom și căuta a arăta în cele următoare.

Și vom începe cu o digresiune, pentru a lumina mai bine punctele noastre de vedere.

¹⁾ În special vezi articolul „Studiul limbei române în pedagogii”. „B. Ș.” nr. 25, a. c.

Frânțuzismul în cultura română, pe de o parte, pe de altă parte ovreismul-literar, sunt doi factori primejdioși, pentru dezvoltarea literară-culturală.

Dar atât curentul poporanist, sănătos și puternic prin tinerii scriitori de valoare reală, cât și dominând opinia publică și — mai important! — și profesorimea și învățătorimea din țara vecină, sunt pornite într-o direcție firească, conștientă, în dezvoltarea activității menite a alimenta și promova cultura unitară română.

Și la noi, vin *ad rem*! — s'a înțeles, în parte, rostul problemei noastre culturale; dar aceasta numai de pleiada luptătorilor culturali și literari nechemată a avea vre-o influență, până acum, asupra gestiunilor autoritative, în acea »materie« — și de-acî o strigătoare inferioritate a noastră, față cu cei de peste Munți, în contribuțiunea la dezvoltarea culturală a neamului nostru, deși, noi am dat neamului pe Slavici, Coșbuc și Goga...

Tocmai aceasta împrejurare ne face să ne dăm seamă, că astfel de personalități nu sub influența mediului educativ al nostru s'au dezvoltat; — căci iată ce ne dă acest mediu, peste care doar' Dumnezeu și vrednicia personală te ridică.

Știut este, că preotul și dascălul sunt la noi și formează chiagul intelectualilor.

Ce sunt ei astăzi, — sub raportul cultural (ca să nu mai amintim de mănăitorii de paragrafe — advocații, și ceice se îndeletnicesc în funcționarism)?

Să vedem cum sunt pregătiți, cei-ce pe dâșii îi pregătesc, — căci în școlalele medii foarte puțini se formează favorabil, în cazul în mare parte general al lipsei de energie specifică personală.

»Copstat¹⁾ (se zice, în critica unei cărți de valoare științifică) și o singură scădere, ce o află manualului, din punctul de vedere al limbii — scădere, care însă nu e personală a autorului, de oarece isvorește din referințele culturale ale sărmanei Bucovine copleșite de străini, în societate ca și în cultură...«

Și în aceste referințe se cresc, în majoritate, profesorii nostri de teologie, cari ne-aduc apoi pe cap expresii ca *adeveritate*, *dumnezeitate* etc.; și cari inovațiuni apoi se combină cu așa numitul »stil — curial«, ca să ne dea o frumoasă lexicologie, ca aceasta: *Concade*²⁾ — în loc de coincide, *prezente* în loc de daruri, *apriat* — hotărît, *convin* — se potrivesc, *indusi* — înscriși, *subșternute* prezentate, *practizat* — practicat, *vază* — trecere, *se supune* — se prezintă, *anză* — privilegiu, *adecvată* — potrivită, *indigitări* — îndrumări, *făcându-se vinovat* — devenind... *preterare* — înlăturare, *ca ce (!) e plăcut, estinde* —

se lărgește... și construcții ca: »în linia primă (!) astfel să-și întocmească afacerile«, — »are a se face«, (și »*Tel. Rom.*«) ș. a.

Să trecem și la educațiunea pedagogică? Speciala noastră preocupățiune de data aceasta...

Nu ne vom opri la »îmbiă«, *concescut*, în *un loc*, a *pune* (în loc de a așeză!), ci vom da numai câteva exemple de logica frazei:

»...Nu este atât de mult¹⁾ avizată la povățuirea altora, *ca și cum* este ființa omenească. (La atât — răspunde cât!). »Aici se dedau a fi oameni drepti, *când* (nu *wan* ci *wenn*! pe nemțește) în toată purtarea celor din casă nu întâlneșc falsitatea (articulat?), ori minciuna«. (Aici — unde, e pe românește; și atunci — când; și: falsitatea... e aci vorba de un concept absolut?). »De a *ține* acum pe unul de vinovat, acum pe altul...« (zum... halten!)

Destul de-acî, — credem.

Să cităm și dintr'un manual de fizică, — litografiat:

»Metoda experimentală pentru măsurarea re-pejunei sunetului în aer este fundată pe *acest* fapt, că lumina se propagă cu re-pejunea...«

Alt exemplu:

»Să stabilim și *aceia*, că ca unitate de re-pejune (celeritate!) luăm *aceia* re-pejune a unui corp, care într'o secundă percurge un metru. Așa o re-pejune are un om făcut (!) în preumblare regulată, sau dacă pe un drum de 60 m. ne dedăm așa să umblăm, încât tot drumul să-l percurgem²⁾ în 60 atunci obținem unitate de re-pejune.«

Iată limba românească în publicistica noastră — cu foarte onorabile excepțiuni, har Domnului! în școală și în funcțiunile cu... limba română.

Și există o sistematică îndârjire în conservatismul nostru, atunci când s'a aflat calea, drumul adevărului...

Cu aceasta încheiu cu seria de considerațiuni, cari m'au muncit, în timpul activității mele de câți-va ani, în viața culturală, școlară și publicistică; și oricât de reduse și necomplete ar fi expunerile mele, și fugitive, am socotit, că este bune să le dau publicității, pentru a contribui la luminarea unor stări, cari apasă greu, în cumpăna progresului nostru, ca factori externi.

Găzduirea în aceste coloane a articolilor mei, de altfel nu obligă pe nimeni, decât pe cel ce subscrie.

Sever Secula.

Învățământul limbei materne în școlalele populare.*

Printré mijloacele școlare, loc de frunte ocupă și învățământul limbei materne. Scopul la care e să se ajungă prin acest mijloc se poate divida în două

¹⁾ Vatra Școlară I. 3. p. 66 și 68.

²⁾ N'am reprodus greșelile elementare ortografice ale textului.

*) Răspuns la reflexiunile d-lui I. Vuia asupra recenzii manualului său »Curs practic de Limba română«.

¹⁾ »Bis. și Șc.« XXXI. 16.

²⁾ Vezi Rev. Teol. 3

părți: a) elevii să priceapă cu ușurință ideile altora, exprimate acelea prin vorbire ori scriere și b) să fie aceia în măsură de a-și exprima corect, cu alte cuvinte la înțeles, ideile lor, atât vorbind, cât și scriind.

Se înțelege că și aci, ca și în tot locul, precum a fost priceput scopul, așa s'au croit și pregătit mijloacele. Astfel, era timp când scopul acestui învățământ se considera deplin ajuns atunci, când elevii știau să reciteze regulile gramaticale, ce erau înșirate prin diferitele manuale de școală de acest fel. Lucru natural, că pe cât timp astfel a fost privit scopul acestui învățământ, și manualele de acest soi erau compuse, având mai mult forma unei cărți de dogme, având în cuprinsul său regulile gramaticale — pe cât se putea, toate — ca tot atâtea sentințe sau legi, provenite dela nu știu ce ființă supranaturală, și deci neapereceabile de mintea omului de rând. Astfel stând lucrurile, ne putem ușor face idee de rezultatul practic al învățământului liber din acea epocă. Și cu toate acestea, epoca aceea nu e atât de veche, încât să nu o fi ajuns, măcar câtuși de puțin, partea cea mai mare dintre noi, fie ca dascăli, fie numai ca elevi.

Astăzi însă este luat cu desăvârșire vâlul, care ținea ascuns adevărul înțeles al scopului acestui învățământ, încât, acela stă în deplină lumină înaintea tuturor. Așa, azi toți sunt convingși, că adevărul scop al învățământului limbei materne este cel amintit la început, care în limbajul școlii se zice: scrierea și citirea corectă din partea elevilor.

Firese lucru, ca de odată cu această schimbare a ideii despre scopul acestui învățământ, și întrebuințarea mijloacelor să iee întorsătura corespunzătoare — cea adevărată. Când, gramatica cu regulile sale nu mai fu privită ca scop, ci numai ca mijloc, pentru atingerea adevăratului scop. Activitatea școlară de pe acest teren fu deci îndreptată în sensul acesta. De unde urmă că și manualele de acest soi să se alcătuiască de aci încolo conform noii direcțiuni. Bine înțeles însă, că aceasta cale, de curând croită, ca și toate căile noi, până să ajungă a fi bătută, netedă, trebuie să umble mulți pe ea.

Dar, voind să combați o direcție greșită, numai ce te pomeniști că ai apucat cealaltă direcție greșită, care este diametralmente opusă celei dintâi — dintr'un extrem într'alt extrem. Așa noi cu învățământul limbei materne. Voind anume că ne scăpăm de sistemul, numit cu drept cuvânt dogmatic, ce am văzut că s'a practicat până mai ieri, ajungem în celalalt extrem, care zice că învățământul limbei materne să se facă fără gramatică, și anume numai prin exercițiu îndelungat, când adevărat nu raționând, ci numai de după bunul simț ce se va forma tocmai prin exercițiu îndelungat elevul va ajunge a ști vorbi și scrie corect limba maternă.

Aceia, cari deja au ajuns în acest extrem, își au vederile lor, se înțelege, de tot nefavorabile pentru gramatică, acuzând-o că în loc să ajute, numai că încurcă răpind timpul cel scump, pe câtă vreme pășind d'adrepul cătră scop, pe calea exercițiului, succesul e cu mult mai apropiat și sigur.

Greșala însă e colosală, și se resimte deopotrivă atât asupra scopului general al școlii elementare, cât și asupra scopului special al învățământului limbei materne. Cât pentru scopul general al școlii, știut e că aceea este formarea și dezvoltarea cât mai desăvârșită a judecății elevului, ca prin aceea să poată face acela pași siguri în viață, nelăsându-se clătina de grelele împrejurări ale vieții, provenite din atâtea și atâtea părți. Pentru atingerea acestui lucru, trebuie ca la munca noastră școlară să avem deviza: „nimic să

nu treacă la inima elevului, spre a-i îndrepta voința, până ce nu s'a cernut aceea întâiu prin minte”. Cu alte cuvinte pe elev să-l educăm instruindu-l; iară nu dresându-l, căci tot ce a câștigat elevul printr'o educație pe calea dresării, se risipește ca fumul în fața vieții, rămânând numai drept cu aceea ce a câștigat prin educația cea adevărată, adică pe calea instrucțiunii.

Și tocmai acest principiu îl nesocotim atunci, când căutăm să învețe elevii limba corectă fără să-și dea seamă pentru ce așa și nu alt cum, e corect. Că această greșală singură nu poate zădărnici întreg scopul școlii, cauza e numai, că gramatica, respective învățământul limbei, nu e singurul mijloc al școlii. Deci greșala arătată, numai în legătură cu celelalte greșeli făcute la întrebuințarea celorlalte mijloace de învățământ, pot zădărnici ori ce rezultat.

La ori ce caz însă, greșala aceasta zădărnicește ori ce rezultat — cu adevărat rezultat — într'u atingerea scopului special al învățământului limbei. Căci oare putea-va elevul învăța să vorbească și să scrie corect numai prin deprindere, atunci când noi bine știm că acea deprindere mică, care o face în școală, are să se lupte cu un dușman atât de puternic ca și cum e obicinuința, ce i-s'a făcut elevului așazicând în sânge, de a vorbi stricat?! Unde mai pui apoi, că acest limbaj stricat îl aude elevul și de aci încolo, acasă, pe stradă, chiar și în școală cu un cuvânt pretutindenea și întotdeauna, afară de puținul timp, în care face acea deprindere. Tot așa stă lucrul și cu scrierea corectă. Vasăzică este eschisă ori ce posibilitate de a se forma, prin exercițiu simțul, în urma căruia elevul ar putea scrie și vorbi corect.

Se va zice poate, că tractându-se diferite cazuri de vorbire și scriere, elevul le va învăța cum să le execute corect, când și de aci înainte, cu ajutorul memoriei, le va ști executa corect. Să ne însămnam însă aci, că unde e posibil, ca în timpul cel scurt de școală, destinat acestui învățământ, să putem pertracta toate cazurile de vorbire și scriere ce pot obveni într'o viață întreagă? una; iar a doua, cum va putea elevul să le țină în minte pe toate atunci, când pe de o parte cunoaștem reacția mediului în care acela trăiește pe toate terenurile, deci și pe acest teren și când pe de altă parte cunoaștem și legea psihologică, care zice că în minte se poate păstra numai aceea ce a trecut prin judecată.

În orice caz deci, nu poate fi vorbă de vrun succes, numai pe calea exercițiului. Trebuie prin urmare să se facă anumite generalizări și sistematizări, extragându-se anumite reguli sau legi, pe baza cărora să se poată afla cum e corect ori ce caz de limbă. Ce este însă această generalizare, sistematizare, și peste tot extragere de legi, decât gramatizare. Nu voim poate să ne folosim de terminologia odoptată de aceea? dar aceasta e o desebire numai de formă, esența e aceeași. Vasăzică pe ori ce cale, gramatica nu poate fi omisă și deci nici înlocuită; ceea ce ne pare că totuși poate ținea locul gramaticii, adevărat generalizarea și sistematizarea celor învățate, fără a țineă socotință de limbaj gramatic, aceea nu e ceva deosebit, e tot gramatică.

Fiind astfel, suntem nevoiți — și deci să o facem aceasta fără nici o restricțiune — să acceptăm studiul gramaticii în școala populară.

Aceia deci, cari în tendința lor de a scăpa odată de pierderea de forțe și timp cu gramatizarea, în forma ei dogmatică, au ajuns în al doilea extrem, anume de a învăța limba fără gramatică — zic aceia, lovindu-se aci de zidurile imposibilității, trebuie în curând să se reîntoarcă la gramatică. Dar, ce privește modul de

întrebuințare al acestui mijloc, totuși, aceia au vederile lor deosebite de ceilalți. Anume, fiind ei transpuși atât de mult în idealul „vorbierea și scrierea corectă a limbei”, nu se pot despărți de limbă, ci mereu o cutreeră dela o margine a ei până la cealaltă, când adecă e vorba de dovedirea vre-unei reguli gramaticale. Având principiul: „în limbă trebuie căutată gramatică”, pentru stabilirea vreunei reguli, iau de bază o vorbire cât numai posibil e de voluminoasă, de unde apoi scot exemplele, din cari e a se stabili regula.

Acesta este astăzi curentul, care, estinzându-se tot mai mult, parcă și-a pus în gând să tragă în cursul său întreagă opinia bărbatilor nostri de școală. În România bunăoară, azi acesta dominează, deci natural, că în școalele populare de acolo, învățământul limbei, și respective al gramaticii, să ne facă în senzul de mai sus — aceasta o pretind toate superioritățile și autoritățile școlare de acolo. De unde urmează, că ori ce manual de școală de acest fel, în România să se alcătuiască azi conform acelor vederi. La noi iarăș mulți sunt cei însușiți pentru centrul ce domină dincolo — poate din convingere, dar poate și numai din respectul ce-l au față de acela, tocmai fiindcă el domină în România. Fiind deci încălzii mulți dintre ai nostri de acel curent, lucrul natural, că în atari cercuri, un manual compus aici la noi sub influența curentului aceluia, să fie primit cu cea mai mare însuflețire. Și în această categorie cade manualul: „Curs practic de Limba română” al D-lui I. Vuia, a cărui recenziune și din astă pricină am aflat de bine a o face. Lângă titlul acestui manual se află adausul: „suprinzând etimologie, sintaxă, ortografie, stilistică etc.”; acest adaus caută să recomande manualul, dând a înțelege, că la alcătuirea lui, s'a avut în vedere adevăratul scop: limba, scrisă și vorbită corect. Din felul cum este însă alcătuit manualul, se vede limpede, că dintre căile cari conduc la acel scop, s'a ales aceea ce e deschisă de principiul „în limbă e a se căuta gramatică”. Așa, că dacă execuția acestui manual nu e succasă, o bună parte din acest nesucces, este tocmai de atribuțiunile căii alese, care, precum vom vedea mai la vale, nu este tocmai cea mai nimerită.

Deja cuvintele ce exprimă principiul de mai sus, că adecă în limbă e a se căuta gramatică, dau un înțeles cam curios. Ca și când anume gramatica ar fi totuși scopul, iar limba, mijlocul; pe câtă vreme este vădit că acest lucru e emanat tocmai dela contrarul, adecă dela ajungerea adevăratului scop, care e limba, prin învățământul gramatic, care e numai mijlocul. E adevărat că cuvintele de mai sus pot fi interpretate și altcum, ca să nu apară a exprima tocmai contrarul dela ceea ce știm că e adevărat, căci vom cedă că gramatica într'adevăr în limbă trebuie căutată, și de acolo extrasă — aceasta este intuiția, care e cel dintâi lucru în școală, la predarea ori cărui obiect de învățământ. Dar faptele acelora, cari au deviza acest principiu, dovedesc că aici nu e vorba de o simplă intuiție, ci de cutreerarea limbei, în lung și în lat, pentru-ca fiecare moment din aceea să dovedească regula gramaticală, pe carea numai la urmă de tot au gând de a o enunța. Se știe însă cât de vastă și complicată este limba, și câte lucruri nu obvin în aceea, despre cari elevii nici idei nu au. Și toate acele lucruri, elevii trebuie pe deaintregul să le înghită, ca să zicem așa, spre a estrage de acolo cea ce caută — legea gramaticală. Ori și cât de bună s'ar părea procedura aceasta, fiindcă elevii, colindând limba, au ocazie să vadă și să cunoască cum dominează cea lege în limbă, totuși, o accentuez încă odată, nu ni-e

scopul gramatica, ci limba, și pentru aceea procedura de mai sus e greșită. Nu trebuie să primim deci limba — înțeleg forma corectă a orice caz de limbă — ca un ce cunoscut din partea elevilor, pentru-ca astfel prin aceasta, să tractăm gramatica. Dimpotrivă trebuie să ne ținem strict de ceea ce dela început ne-am pus în gând, anume, să învățăm gramatica mai întâi, ca un ce mai concentrat, și deci mai ușor, și apoi cu ajutorul ei să colindăm limba în lung și larg, când drumul ne va fi deschis și lesnicios.

Iată dar că, contrar dela procedura de mai sus, apare în lumină tot mai deplină procedura care zice, că regula gramaticală să se stabilească pe calea cea mai scurtă, și cât se poate de curând, pentru ca pe urma ei elevul să-și poată da seamă de ori ce caz de limbă, care ar cădea în aceeași categorie.

Când ajungem însă a recunoaște că procedura aceasta e cea mai nimerită, nu trebuie pierdut din vedere, că la predarea gramaticii — la fel de celelalte obiecte de învățământ — trebuie să facem cu toată conștiențiozitatea, înainte de toate intuirea, și pe urmă la — fine — aplicarea. La intuire, se va proceda astfel: se vor alege din vorbire mai multe exemple, celea mai nimerite, din cari — prin procedură metodică, se înțelege — se va atinge la cunoașterea regulii. Iar cât pentru aplicarea regulii, aici trebuie să avem în vedere scopul — limba — și pentru aceea nu ne vom marginii numai la un caz două de aplicare, ci aceasta vom face-o într'un cerc, cât se poate de larg.

Procedând astfel, nu vom fi nevoiți a da elevilor să scrie lucruri pe cari nu le-am învățat, păcătuiind astfel contra principiilor pedagogice, cari zic că procedura noastră să fie dela aproape la departe, dela simplu la compus, dela cunoscut la necunoscut, pe de o parte, iar pede altă parte, la aplicarea regulii vom avea ocaziune să colindăm limba, în lung și lat, spre a vedea și cunoaște cum dominează regula, de astă dată cunoscută. Va să zică prin procedeul acesta ajungem cu siguranță tocmai la lucrul ce am ținut prin procedeul greșit de mai sus, și la care ne-a fost imposibil a ajunge cu procedeul acela.

Am văzut greșala ce nu o putem evita, procedând în modul greșit de mai sus. E prea natural deci ca aceea greșală să nu poată lipsi din nici un manual, la compunerea căruia s'a urmat acel procedeu. Așa manualele din România, la tot pasul putem observa, cum dau elevilor — sub titlul de diferite deprinderi — să scrie bucăți întregi de vorbire, în cari obvin lucruri cu totul netractate și deci necunoscute de aceia — această greșală e la ordinea zilei în manualele de dincolo. Și tocmai această greșală se poate observa și în manualul d-lui I. Vuia. Aici, sub titlul de „deprinderi pregătitoare de stil”, precum am arătat în recenziune, da elevilor să scrie — atât copiind cât și din memorie — bucăți în cari obvin lucruri neînvățate, ba de multe ori chiar și de aceea, cari nu aparțin acelei clase, ci claselor superioare următoare.

În reflexiunile d-lui I. Vuia asupra recenziunii mele, la întrebarea că oare ce scop urmărește prin acele deprinderi pregătitoare de stil, D-sa răspunde că scopul urmărit e — cea cunoscut de ori care bărbat al școlii — formarea de idei și cunoștințe, spre a-și putea însuși bogăția cuvintelor și noțiunilor, ca astfel pe când vor ajunge elevii prin clasele superioare următoare, să fie în stare a face descrierea vreunui lucru ori eveniment, cum și alte compozițiuni stilistice. Prea bine: decât că trebuie să observăm aci greșala cea mare ce o comitem, cercând imposibilitatea prin aceea că pretindem dela elevi să facă aceea,

ce nu știu, pentru că n'au învățat. Și apoi să ne mai înșămăm un lucru, anume acela că tot timpul de școală, elevul nu face altceva, decât câștigă la idei și cunoștințe — toate mijloacele de învățământ (obiecte) adoptate de școală, nu înțesc altceva decât îmbogățirea de idei și cunoștințe. Prin urmare, acele exerciții din manual nu fac nici un serviciu deosebit, din contră, făcând abatere dela calea naturală, ele numai înșurcă. Deci, tocmai aci la deprinderile pregătitoare de stil, se poate vedea mai bine păcatul, ce la compunerea manualului s'a comis contra principiului pedagogic, care zice: dela aproape la departe, dela ușor la greu, dela cunoscut la necunoscut, etc.

Dacă totuși, ținem mult la aceea, că în manual să figureze și titlul de „deprinderi pregătitoare de stil”, atunci cel puțin trebuia să fim cu cea mai mare băgare de seamă, că în acele deprinderi să obvină numai lucruri învățate.

De unde e evident deci, că celea obiectionate în răspunsul d-lui Vuia cu privire la acest punct, nu pot îndreptăți acele deprinderi.

Nici nu aceasta e cauza, care a făcut pe d-l Vuia să intrăse în manualul său deprinderile din chestie, aceasta e numai o cercare de a-și justifica procedura. Meditând asupra lucrului, am aflat că acea cauză e a se căuta tocmai în curentul greșit, descris mai sus. Influențat și încălzit de acel curent, dl Vuia la compunerea manualului, a avut deviza: „în limbă e a se căuta gramatică” și astfel dela început a căutat să se estindă, cât numai a putut, în largul limbei, comițind greșala de mai sus. Și tocmai în urma acestei constatări a mele, am aflat de folositor a scrie celea de până aci, căutând prin aceasta a contribui și eu — cu ce pot — la limpezirea chestiei celei atât de jingase a învățământului limbei materne în școalele populare, asupra căreia, și din celea de până aci se poate vedea ce păreri deosebite — adevărat contraste — sunt.

Pot să zic apoi, că tot cam de natura celei de mai sus e și cauza, care a făcut pe dl autor să comită greșala de a enunța regula, că *punctul să pune la capătul propoziției*, până ce încă nu s'a tractat propoziția. Căci motivul adus de dânsul, anume că elevii au cunoștință de propoziție de prin anii precedenți, iarăș nu e suficient de a justifica greșala. Luând în felul acesta în considerare toate cunoștințele ce le capătă elevul înainte de predarea gramaticii, mai apoi chiar și pe timpul ei, dar pe alte căi, — numai cât vom ajunge la concluzia, că nu mai e nevoie de gramatică. De aceea trebuie să luăm lucrul așa, precum de fapt e, anume vor avea elevii cunoștință despre multe, dar acelea nu sunt sistematizate; iar în cazurile de natura celui de față, gramatica are să îndeplinească acest lucru. Și apoi știut e și aceea, că ori ce manual trebuie să fie un întreg neștirbit, lucrul la care se poate ajunge atunci când la compunerea manualului s'a lucrat după un plan bine determinat. Greșala de mai sus însă o neagă chiar și aceasta, — ceea-ce și mai bine se poate vedea de acolo, că în manual, e tractată propoziția, și anume nu mult după enunțarea regulii din chestiune. La ori ce caz deci, trebuia amânata enunțarea acelei reguli până după tractarea propoziției.

Referitor la obiecțiunea ce o face dl Vuia asupra abaterii dela planul de învățământ, anume că nu se poate abate dela acela, aducând motivul de a nu aduce în forma aceasta pe învățător în conflict cu superioritățile noastre — organele de control — cari obicinuit sunt mult puțin laice în ale școlii — răspund, că motivul nici de data asta nu e suficient.

Căci și din celea de până aci se poate vedea, dar și noi, fără acelea, putem să știm, că dușmănia cea mare contra gramaticii în școala populară, a venit tocmai din învățarea atâtor și atâtor reguli moarte, dar în acelaș timp întotocată și grave, pentru că în schimb să nu aducă nici un folos practic. Și tocmai fiind că o știm aceasta, trebuie să fim cu cea mai mare precauțiune la compunerea manualelor, ca să simplificăm lucrul, anume să omitem acele reguli, cari sunt de prisos, și apoi, prin expresiunile cele mai nimerite să ușurăm înțelesul acelor cari ne sunt de lipsă. Iată dar pentru-ce cazurile și peste tot declinarea, trebuiau omise din acest manual, tocmai fiind că acești își are de bază atât etimologia, cât și sintaxa. Și tot din această pricină trebuia redusă și enumerarea felurilor propozițiilor, la propoziția întrebătoare și examatoare.

În sfârșit, atât din recenziunea mea din trecut, cât și din celea expuse aci, se poate vedea pentru-ce am omis de a arăta și părțile bune ale acestui manual — lucru pentru care nu s'a obiectat din partea dlui Vuia — anume, pentru că întreagă partea bună a manualului se reazumează în intențiunea cea bună de a da la iveală un manual, din cari să se învețe, nu reguli moarte, ci scrierea și vorbirea corectă. Iar acest lucru l-am accentuat chiar la începutul recenziunii.

P. F. Dirlea ✓

Nr. 3585/1907.

Consemnarea

manualelor obligate pentru întrebuințare, în școalele populare confesionale din dieceza Aradului, pentru anul școlar 1907/8.

1. *Istorie morale* de Dr. Petru Barbu ediț. III. 30 fil.
2. „ *biblice* „ „ „ „ „ „ „ „ VII. 30 „
3. „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ I. 40 „
4. „ „ *bisericești* de Dr. Petru Barbu ediția V 30 „
5. *Catehism* de Dr. Petru Barbu ediția V 40 „
6. *Abc-dar* carte de cetire de Iosif Moldovan și consoții ediția VI 40 „
7. *Abc-dar* scris pe baza metodei *sunetelor* *vii* de Iuliu Vuia ediția II 40 „
8. *Abc-dar* scris pe baza metodei *curintelor normale* de Iuliu Vuia ediția I 40 „
9. *Instrucțiune* pentru *Abc-darul* după metoda *sunetelor* *vii* de I. Vuia 80 „
10. *Carte de cetire* pentru clasa a doua de I. Vuia ediția I 36 „
11. *A doua carte de cetire* de Iosif Moldovan și consoții ediția IV 40 fil.
12. *A treia carte de cetire* de Iosif Moldovan și consoții ediția I 60 „
13. *A patra carte de cetire* de Iosif Moldovan și consoții ediția I 60 „
14. *Carte de cetire* pentru clasele 3—4 de Iuliu Vuia ediția I 50 „
15. *Carte de cetire* pentru clasele 5—6 de Iuliu Vuia ediția I 60 „
16. *Carte de cetire* pentru clasele 5—6 de Iosif Moldovan și consoții ediția I 1 —
17. *Curs practic de limba română* de Iuliu Vuia ediția II 60 „

18. *Gramatica română* de I. Groșorean edit. I. 40 „
19. *Curs practic de Istoria literaturii române* de Iosif Stanca ediția I . 40 „
20. *Exerciții intuitive române-maghiare* de Ioan Vancu ediția I . 40 „
21. *Curs practic de limba maghiară* pentru clasele I—3 ediția II . 50 „
22. *Curs practic de limba maghiară* pentru clasele 4—6 ediția II . 50 „
23. *Limba maghiară* de Iuliu Groșorean și Iosif Moldovan partea I ediția II . 50 „
24. *Limba maghiară* de Iuliu Groșorean și Iosif Moldovan partea II ediția I . 50 „
25. *Curs practic de Aritmetică* pentru clasele 2, 3, 4 de I. Vuia edit. I . 60 „
26. *Curs practic de Aritmetică* pentru clasele 5—6 de I. Vuia ediția I . 36 „
27. *Geografia și Constituția* pentru clasele 3, 4, 5, 6 de R. Vuia ediția II . 60 „
28. *Geografia ungariei* de I. Stanca ediția I . 30 „
29. *Geografia comitatului Arad* de D. Medrea ediția I . 70 „
30. *Istoria ungariei* de Iuliu Vuia ediția I . 40 „
31. *Istoria naturală* de Iuliu Vuia ediția I . 60 „
32. *Istoria naturală* de Ioan Tuducescu ed. IX. 40 „
33. *Economia rațională* de I. Vuia ediția I . 56 „
34. *Curs practic de Fizică și chimie* de I. Vuia ediția I . 50 „
35. *Din liturgica bisericeii ortodoxe române* . 60 „
36. *Carte de învățătură* de Iuliu Vuia . 1 50 „
37. *Tabele de cetire* de I. Vuia . 5 —
38. *Manual de gimnastică* de Ioan Prodan . 60 „
39. *Rugăciunile școlarilor, cântări bisericești* . 50 „

Lista aceasta e *obligatorie* în acel feliu, că nu este permis a pune în mâna elevilor alte manuale afară de cele consemnate, iar dintre manualele recomandate aci, învățătorul are să-și aleagă, din unul ori altul obiect de învățământ, acel manual pe care-l află de cel mai potrivit pentru școala sa.

Se interzice întrebuințarea de manuale diferite, ori dela diferiți autori, din unul același obiect, în aceeași clasă.

Conducătorul oficiului parohial e îndatorat a da aceasta consemnare învățătorului (ori învățătorilor și învățăloarelor, dacă sunt mai mulți) *numai decît pentru luare la cunoștință și co formare*. După ce 'și va fi făcut notițele necesare, consemnarea va trebui *subscrisă și restituită* Oficiului parohial pentru păstrare în arhiv*).

Consistorul rom. gr.-or. din Arad.

CRONICA.

Pentru primirea la cursul teologic al seminarului archidiecezan din Sibiu sunt a se înainta rugărilor până la 1/14 August 1907. Dela concurenți să cere a se alătură la cerere cartea de botez, testimoniu de maturitate și un testimoniu medical despre starea sanitară. Pentru primirea în cursul I de pedagogie sunt a se înainta cererile de asemenea până la 1/14 Aug. a. c.

Caz de moarte. Aflăm cu regret, că soția profesorului seminarial Ioan Costa a decedat pe neașteptate la părinții d-sale unde petreceau vacanție. Știrea a

*) Manualele consemnate mai sus se află la administrațiunea Tipografiei diecezane, de unde se pot procura, afară de „Tabelele de cetire” ale lui I. Vuia, cari se află numai la autor în N.-Komlós, (Torontál megye).

făcut o dureroasă senzație în Arad, pentucă decedala n'a fost bolnavă și era cunoscută de o femeie sănătoasă. Ea lasă după sine o copilă orfană.

Fie-i țărâna ușoară!

O biserică cu păstor bun. Comuna Sasari (lângă Baia mare) avea în 1894 un capital de 24.000 cor. Preotul Alexa Pop a făcut cu acești bani o bancă. Că să nu se creadă că a înființat banca pentru a se îmbogăți însuși, preotul ca director al băncii a luat numai 100 cor. onorar. Acum după 13 ani, averea băncii, deci a comunei bisericesti, e de 78.000 cor. N'ar fi bine să se facă așa în toate parohiile? „G. T.

Convocare. Pe baza hotărârii luată sub Nr. 2 în adunarea cerculară din 30 Iunie. st. n. a. c., toți membrii despartământului Lipova și cercul Muresului M.-Radna și Șiria a „Asociațiunii pentru cultura și literatura poporului român” prin acest act sunt convocați la adunarea cerculară, ce se va ține la 21 Iulie st. n. 1907 la oarele 3 p. m., în Lipova localul casinei române cu următoarea ordine de zi: 1. Raportul comitetului pe intervalul din anul 1907 până în 21 Iulie 1907. 2. Acvirarea de membrii noi și încasarea taxelor. 3. Propuneri și interpelări. Lipova. la 7 Iulie 1907. Dr. Halic president. Dr. Aurel Cioban notar.

Podurile de fer peste Murăș, în Arad, în fine sunt gata de realizare, după cum aflăm construirea podurilor se va începe, în August.

Închiderea cărciumelor. Din Comlăușul-mare ni-se scrie că reprezentanța comunală a hotărât închiderea cărciumelor în zile de Duminecă și sârbătoare.

— Cetim în „Tribuna”: În urma unui ordin al preturii din Mediaș cottul (Târnava-mare) pentru întreg cercul, în comunele Buia și Călvășar (pe cât știu eu, se poate însă că și n altele), comitetele au adus hotărâre, ca de Sâmbătă seara până Luni dimineața cărciumele să fie închise fără intrerupere. Asemenea atât în sârbătorile noastre, cât și în cele gregoriane, această hotărâre are valoare.

Alegere. Ni-se scrie: În 12 I. c. a fost algere de învățător în frunțașă comună Gurbediu. Dintre 6 recurenți majoritatea absolută a voturilor a intrunit-o George Mătea, inv. în Coașd, care a fost declarat de ales.

Vreme de toamnă în mijlocul verii. De câteva zile căldurile aproape insuportabile au cedat unei vremi așa zicând de toamnă. Cerul e acoperit aproape constant cu nori gri, plouă foarte des, mai ales în părțile muntoase. În mai multe locuri s'au semnalat furtuni împreunate cu mari descărcări electrice, chiar și grindină. Temperatura a scăzut în ținuturile muntoase până sub zero. Marea schimbare în temperatură se pare că este generală, după cât o anunță vestile din diferite părți ale Europei. Meteorologii se și căsnesc să-i afle pricina. Un astronom englez zice că pricina este o cometă care s'a ivit pe neașteptate în orbita solară. Cometa aceasta a fost observată întâiu în 4 Iulie și va dispăre după cum afirmă astronomul englez, numai la 15 August. Ne putem deci aștepta la vremea aceasta de toamnă, până pe la mijlocul lui August.

Noauă expedițiile la Polul-Sud. Charcot, un tinăr și îndrăzneț voiajor francez, care a încercat deja odată să ajungă la polul Sud, să pregătește să facă o nouă expediție în regiunile necunoscute. Acum va fi sprijinit și de academia de științe franceză.

Urmează în supliment „Biserica și Școala” Nr. 28.

Supliment la „Biserica și Școala” Nr. 28.

Victima balonului. Ieri marea a dat la Ostende la mal cadavru aeronatului francez Bulken, care a luat parte la emularea cu balonul dela Dunkerpue. Ascensiunea aceasta a avut loc la 24 Iunie; de atunci Bulken, a cărui balon a fost. Cadavru tovarășului lui Bulken încă nu a fost găsit

La tipografia diecezană se află spre vânzare cu prețul de 30 fil. + 5 fil pentru porto. „Regulament pentru procedura la alegeri de protoprezviter”

Dela tipografia diecezană să poate comandă cu prețul de 4 fil., coala din tipăriturile Atestate școlare tipărite în limba română; iar în limba română-maghiară coala cu 6 fil.

Doi bucătari

află aplicare, unul la seminar altul la alumneul diecezan din Arad. Să se adreseze către Direcțiunea seminarială.

Concurse.

Cu provocare la înaltul rescript conzistorial de sub Nr., 3666 din 21 Iunie (4 Iulie) a. c., prin aceasta să scrie concurs, cu termen de **30 zile**, pentru postul de capelan temporal din parohia de **clasa I Leucusești**, tractul Belințului.

Emolumentele împreună cu acest post sunt: 1). jumătate din sesiunea parohială, după care alesul va purta toate dările publice și ecvivalentul; 2). jumătate din toate venitele stolare; 3). jumătate din întregirea dotațiunei preoțești ce o primește, sau o va primi în viitor parohul, din vistieria statului.

Aici să observă că capelanul ales încă este obligat a da parohului Constantin Roza jumătate din ajutorul anual ce-l va primi dânsul dela stat.

Reflectanții la acest post, cari trebuie să aibă calificare pentru parohii de clasa I., au să-și aștearnă petițiile, instruite amăsurat dispozițiilor legale și regulamentare în vigoare, comitetului parohial din Leucusești, pe calea oficiului protoprezviteral gr. ort. rom. din Belinț (Bélincz, Temes-megye), în termenul concursului, tot în lăuntru acestui termen să se prezente într-o Duminică sau într-o sârbătoare în sf. biserică din Leucusești, spre a-și arăta dexteritatea în cântare și în oratorie, eventual în celebrare.

Capelanul e obligat a săvârși toate funcțiunile în și afară de biserică, precum și catibizarea la școalele noastre din parohie.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu mine: Gerasim Sârb, protoprezviter.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea definitivă a postului de învățător-cantor dela școala gr. ort. rom. din **Guravale** protoprezviteratul Hălmagiului) devenită în vacanță

în urma abdicării învățătoarei Rozalia Căvarea se scrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în foaia oficioasă „Biserica și Școala”.

Emolumentele sunt: 1. Bani gata din cassa cult. 260 cor. 2. Ajutorul de stat votat de înaltul Ministeriu de cult. și intr. la 40 August 1906 Nr. 58.672 în suma de 223 cor. 3. În naturale: 12 șinici cucuruz și 6 șinice grâu (prețuite în 156 cor. 4. Lemne de foc 12, Stângeni prețuite în 96 cor., din care este a se încălzi și sala de învățământ 5. Spese de conferințe inv. 16 cor. 7, venite cantonale cam 30 cor. 8. Cvarțir liber cu grădină, 9, cvincvenalele preserise dela stat, la timpul său

Pentru aceste prestațiuni alegândul învățător va avea să provadă învățământul și la școala de repetiție și să catehizeze și să îndeplinească cantoratul în și afară de biserică.

Doritorii de a ocupa acest post sunt poftiți ca recursele lor ajustate cu toate documentele recerute în original și adresate comitetului paroh. din Guravale, să le subștearnă în termenul susindicat P. O. oficiu protoprezv. în Halmaj (Nagy-halmagy), totodată să se prezinte sub durata concursului în vre-o duminică ori sârbătoare în S. biserică din Guravale.

Din ședința com. par., din Guravale dela 11/24 Iunie 1907

Ioan Furcaș
preot. preș. com. p.

În conțelegere cu mine: Cornel Lazar, protoprezviter inspector școlar.

—□—

1—3

Pantru îndeplinirea definitivă a postului de învățător-cantor dela școala gr. ort. rom. din **Ciungani** să scrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în foaia oficioasă „Biserica și Școala”.

Emolumentele sunt: 1. În bani gata dela Ciungani 360 cor, dela filia Căzănești 240 cor, de tot = 600 cor 2. Ajutorul de stat pentru întregirea salarului la suma recerută în art. de lege XXVII din 1907, se va cere la timpul său. 3. Lemne de foc în natură dela Ciungani, 4 stângeni dela Căzănești 2 stângeni din care are a se încălzi și școala; 4, cvartir liber și grădină; 5. Drept de pășunat pentru 6 capete vite; 6. spese de conferință 10 cor.

Pentru aceste prestațiuni alegândul va avea să provadă și cantoratul în și afară de biserică să catehizeze și să propună și în școala de repetiție.

Doritorii de a ocupa acest post sunt avizați ca recursele lor instruite cu documentele preserise în original și adresate comitetului paroh., din Ciungani-Căzănești să le susțearnă în termenul susindicat P. O. oficiu protoprezviteral în Hălmajiu (Nagy-halmagy) având sub durata concursului a să prezintă în vre-o duminică ori sârbătoare în S. biserică din Ciungani și Căzănești: pentru de ași arăta dexteritatea în cântare și tipic făcându-se astfel cunoscut poporului.

Din ședința com. par., din Ciungani dela 24 Iunie (7 Iulie) 1907.

Ioan Petrișor
preot. preș. com. paroh.

Grohotean Alexandru
not. adhoc.

În conțelegere cu mine: Cornel Lazar, protoprezviter inspector școlar.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea următoarelor stațiuni învățătorești din tractul Beiuș se descrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare, și anume:

1. *Vărășeni-Copăceni*, cu salariu de 600 cor., cu emolumentele computate, lemne de foc și întregire dela stat.

2. *Răbăgani*, salariu 600 cor., lemne, grădină de legumi, și întregire dela stat.

3. *B. Sămărtin*, 340 cor., cu toate emolumentele, lemne 10 metri și întregire.

4. *Săucani*, 240 cor., în bani, pământ prețuit în 50 cor. stole cantonale, 8 metri lemne, grădină, de tot 329 cor., și întregire dela stat.

5. *Ds. Florău*, 600 cor., grădină, stolele cantonale, lemne de foc și întregire dela stat.

Reflecții au și trimite recursurile ajustate cu documentele recerute în termenul prescripționat la subscrisul.

Comitetele parohiale.

În conțelegere cu: *Vasilie Papp*, protopop.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea postului de învățător dela școala confesională ort. română din comuna **F. Oșorheiu**, să descrie concurs cu termen de alegere pe **9/22 August 1907**

Emolumentele sunt: 1) Dela comuna bisericească 400 cor. în bani numerari, ear dela Veneratul Conzistor 200 cor., 2) Cortel cu grădină de legumi precum și stolele cantonale îndatinate dela funcțiunile obveninde. Întregirea până la minimalul prescripționat de lege se va acoperi prin ajutorul ce se va cere dela stat. Alesul va avea să provadă cantoratul și să conducă școala de repetițiune fără altă remunerațiune.

Dela recurenți să poștește ca recursurile provăzute în senziul §-ului 60 din regulament și adresate com. paroh. din F. Oșorheiu să le aștearnă oficiului protopopesc în Oradea Mare până la 7/20 August a. c., iar până la termenul de alegere a-să prezintă în vre-o Duminecă ori sârbătoare în s-ta biserică de acolo spre ași arată desteritatea în cant și tipic.

Cvîncevenalul să pune în proiect numai după un serviciu de 5 ani neîntrerupt la aceasta școală; despre primirea acestei condițiuni va avea să alăture la recurs o declarațiune.

Comitetul parohial

În conțelegere cu: *Toma Pucala* protopop, insp. școl.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea postului de învățător dela școala gr. ort. română din **Apateul român** să descrie concurs cu termen de alegere pe **12/25 August 1907**.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1) În bani gata 600 cor. 2) Stole: dela înmormântări sub 7 ani 1 cor., dela 7 ani în sus 2 cor., dela maslu, feștii și liturgii private 60 fil., dela cununii 1 cor. 3) Pentru școala de repetiție și grădinarit va primi dela comuna politică câte 30 cor. 4) Pentru scripturistica 10 cor. 5) Spese de conferință pentru fie-care caz câte 5 cor. 6) Cortele cu una chilie, culină și grădină de

legumi. Întregirea până la minimalul prescripționat de lege se va acoperi prin ajutorul ce se va cere dela stat. Alesul va avea să provadă și cantoratul fără altă remunerațiune.

Dela recurenți să poștește ca recursurile lor provăzute în sensul §-ului 60 din regulament și adresate com. paroh. din Apateul român să le aștearnă oficiului protopopesc din Oradea mare până la 10/23 August a. c., iar până la termenul de alegere a se prezenta în vre-o duminecă ori sârbătoare în sf. biserică de acolo spre ași arată desteritatea în cant și tipic.

Cvîncevenalul i-se pune alesului în prospect numai după un serviciu de 5 ani neîntrerupt la aceasta școală; despre primirea acestei condițiuni va avea să alăture la recurs o declarațiune.

Comitetul parohial

În conțelegere cu: *Toma Pucala* protopop inspector școl.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea definitivă a stațiunilor învățătorești următoare, se descrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în foaia „Biserica și Școala”.

1. *Bontășii* cu venitele: a) în bani 424 cor.; b) 16 șinice de bucate (jum. grâu, jumătate cucuruz) în valoare de 176 cor.; c) pentru conferință 20 cor.; d) scripturistica 6 cor.; e) dela înmormântări mari unde va fi poftit 1 cor., la înmormântări mici 40 fil., pentru liturgie în zi de lucru 1 cor.; f) lemne pentru sala de învățământ 4 st.; g) cvartir cu grădină și supraedificate.

Cvîncevenalele se vor cere la timpul său dela stat. Cvartirul și celelalte beneficii până la 4 Septembrie st. n. formează competența văduvei.

2. *Revețiș-Cocioba*, cu venitele: a) în bani dela Revețiș 300 cor., dela Cocioba 60 cor.; b) pentru lemne 48 cor.; c) 10 șinice bucate în valoare de 110 cor.; d) pământ estravilan în valoare de 60 cor.; e) conferința 8 cor.; f) scripturistica 4 cor.; g) ajutorul dela stat 200 cor., staverit deja, de unde să vor cere și eventualele cvîncevenale; h) cvartir și grădină în natură. Dările publice, după pământ le va suporta cel ales.

Doritorii de a ocupa vre-un post sunt poștiți ași înainta cu documentele prescripționate în Regulament petițiunea adresată comitetului par. concernent, pe calea oficiului ppeș gr. ort. rom. din Butyîn (com. Arad) și a să prezenta în careva Duminecă ori sârbătoare în s. biserică din parohia respectivă, spre ași arată desteritatea în cântare și tipic.

Comitetele parohiale

În conțelegere cu: *Ioan Georgia*, pprezv. insp. școlar.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea definitivă a următoarelor stațiuni vacante învățătorești se publică concurs.

1. *Archisii*, salariu în bani 330 cor., 12 șinice bucate grâu și cucuruz 108 cor.; 4 jug., pământ arător sau bani 80 cor., 6 orgii lemne pentru învățător 84 cor., scripturistica 10 cor., conferința 6 cor., curățitul școalei 16 cor. Alegerea se va ține în 6/19 Aug. a. c.

2. *Călăce*, dotațiunea în bani 600 cor. Alegerea va fi în 12/25 August a. c.

3. *Cărășeu*, cu salar în bani 280 cor., 4 orgii lemne, 90 cor. 12 cubule bucate 120 cor. 3 jughere pământ 82 cor. Alegerea se va efectua în 15/28 Aug. a. c.

4. *Ciuntahaz-Hodișel-Stoineaști*, în bani 220 cor. 5 cubule bucate 250 cor. 8 stângini lemne 90 cor. 7 jug. pascălău 20 cor. 90 porții fân 18 cor. Alegerea se va săvârși în 7/20 August a. c.

5. *T. Cărand*, în bani 232 cor. dela episcopatul latin condiționat 54 cor. 5 holde pământ 120 cor. 12 șinice bucate 120 cor. 8 orgii lemne 80 cor. Alegerea va fi în 6/19 August a. c.

6. *Craiova*, în bani 300 cor. 4 jug. pământ 64 cor. 12 cubule bucate 120 cor. 8 orgii lemne 64 cor. Alegerea în 8/21 August a. c.

7. *Dumbrăvița de codru*, în bani 500 cor. Alegerea se va face în 16/29 August a. c.

8. *Groși-Barzești*, în bani 88 cor. dela episcopatul latin condiționat 20 cor. 15 1/2 cubule bucate 155 cor. 8 orgii lemne 60 cor. Alegerea va fi în 6/19 August a. c.

9. *Hășmași-Urviș*, dela Hășmași, bani 156 cor. pentru fân 6 cor. pentru 15 șinice bucate 140 cor. dela Urviș 40 cor. pentru 5 șinice bucate 40 cor. dela episcopatul latin condiționat 74 cor. lemne după trebuință. Alegerea în 6/19 August a. c.

10. *Mărași-Secaciu*, bani 222 cor. 8 orgii lemne 64 cor. 16 cubule bucate 160 cor. câte 1 literă pasulă 40 cor. câte 100 porții fân și pae 40 cor. dela episcopatul latin condiționat 60 cor. Alegerea va fi în 7/20 August a. c.

11. *Nermișin*, în bani 200 cor. Alegerea în 6/19 August a. c.

12. *Rohani*, salar în bani 600 cor. Alegerea va fi în 16/29 August a. c.

13. *Suplac*, în bani 300 cor. 6 orgii lemne 60 cor. 12 cubule bucate 120 cor. Alegerea se va face în 15/28 August.

14. *Susag-Tălmăciu*, în bani 440 cor. 20 cubule bucate 200 cor. Alegerea se va săvârși în 12/25 Aug.

5. *Tăgădău* în bani 100 cor. 8 jug. pământ 160 cor. Alegerea în 7/20 August.

16. *B. Urviș*, în bani 500 cor. Alegerea se va face în 16/29 August.

Cătră aceste beneficii sunt a se compută și sticlele cantonale îndatinate cu locuințe acomodate și grădini de legume. Salarele cu cvincvenalele se vor întregi dela stat. Din lemnele primite se vor încălzi și salele de învățământ.

Reflectanții, în cutare Duminecă ori sărbătoare au a se prezenta la sf. biserici din comunele unde voesc a compete, iar recursurile cu declarațiunile că de când își formează pretenziuni la cvincvenalii, până cu 8 zile înainte de alegere au a le înainta la subscrisul în F. Györös.

Pentru comitetele parohiale: *Petru Serb*, protopop.

—□—

1—3

Pentru întregirea definitivă a vacanțelor posturi învățătoresci dela școlile confesionale gr. or. rom. 1 din **Babșa** și 2 din **Paniova**, ambele din tractul

Belintului, să scrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în „Biserica și Școala”.

Emolumentele împreunate cu postul din Babșa sunt: 1.) În bani gata 340 coroane; 2.) În naturalii 30 Hct. parte grâu, parte cucuruz, toate în preț de 275 cor.; 3.) 3 jughere pământ, în preț de 90 coroane; 4.) 24 metri lemne, din cari este a se încălzi și sala de învățământ 144 coroane; 5.) Pentru conferință 20 cor. și 6.) Pentru paușal de scris 20 coroane. Mai capătă dela fiecare înmormântare, la care este poftit, câte 40 fileri.

Afară de acestea are cvartir liber cu 2 odăi, bucătărie, cămară și intravilan lângă locuință; iar cele împreunate cu postul din Paniova: 1.) În bani gata 154 cor.; 2.) În naturalii: 22 metri grâu și 22 metri cucuruz, în preț de 164 cor.; 3.) 5 jughere pământ, jumătate arător, jumătate fâneață, în preț de 172 coroane 50 fileri; 4.) Pentru lemne, din cari e a se încălzi sala de învățământ, 80 coroane; 5.) Pentru conferință 20 coroane și 6.) Pentru paușal de scris 10 coroane.

Mai capătă dela fiecare înmormântare de prunci până la 8 ani 40 fil., și dela 8 ani în sus 60 fil., apoi maslu, parastas și sfintire de casă, câte 40 fil., să înțelege dela toate acestia numai dacă e poftit.

Afară de acestea are cvartir liber, cu 2 chilii, bucatărie, (cămară) supraedificate și grădină lângă școală.

Reflectanții la aceste posturi au să se prezente în vre-o Duminecă sau sărbătoare în sf. biserică din parohia respectivă, spre a-și arăta desteritatea în tipic și cântare.

În amândouă locurile, darea și sarcinile publice peste tot, după intravilane și după pământurile învățătoresci, au să le poarte învățătorii aleși.

La Babșa vor fi preferiți cei cu pregătiri mai înalte și mai deprinși în muzica vocală; iar dela cel dela Paniova să poștește să învețe pe elevi toate cântările bisericesti.

Servicii cantonale sunt datori în ambe locurile să facă, fără a cere nici un onorariu.

Petițiile concursuale, instruate conform legilor în vigoare, să aștern respectivelor comitete parohiale, pe calea oficiului protopezbiteral gr. ort român din Belint (Bélincz, Temes megye) în termenul fixat.

Comitetele parohiale.

În conțelegere cu mine: *Gerasim Serb*, protoprezviter

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc din comuna **Botean**, tractul Peștes, se deschide concurs cu termen de alegere pe **29 Iulie (11 August) 1907**. Emolumente: dela comuna bisericască 400 cor. restul conform legii, dela stat. Com. par. — 2. Pentru îndeplinirea postului învățătoresc din **Tilecuș**, tractul Peștes, se deschide concurs cu termen de alegere pe **11/14 August 1907**. Emolumente: 1. În bani gata 480 cor. 2. 10 jugh. pământ, prețuit în 120 cor., la caz dacă alesului nu iar trebui pământul, comuna bisericască să obligă a-i restitui suma de 120 cor., în bani gata. 3. Locuință liberă, la școală. Aleșii acestor comune vor trebui să conducă și cantoratul, — în Botean după usul de pân'aci; iar în Tilecuș pe lângă următorul stolar: dela înmormântări mari câte 1 cor., dela una mică 40 fil., dela cununie 1 cor., dela sfintirea apei la casă privată 20 fil., dela liturgie pri-

vată 1 coroană. Doritorii de a ocupa aceste posturi sunt avizați a-și trimite documentele recerute de evaluare, adresate comitetelor parohiale respective, subscrisului protoprezviter până la 22 Iulie (4 Aug.) 1907 având a se prezenta la sf. biserică pentru a-și arăta dexteritatea în cântare și tipic.

Comitetele parohiale.

În conțelegere cu: *Alexandru Munteanu*, protoprezv. inspector școlar

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea definitivă a stațiunii învățăto-rești **Chișcou** cu filiile **Măgura** și **Valeneagră de sus** din protoprezbiteratul Vascului, prin aceasta să publică concurs cu termen de alegere pe 5/18 Aug. a. c. oarele 10 a. m

Emolumentele împreună cu acest post învățătoresc sunt: în 6 ani 200 cor.; 10 cubule bucate a 1 cor.; 10 stângini de lemne de foc, 7 stângini pentru învățător a 16 cor. stânginul, iar 3 stângini pentru încălzitul salei de învățământ, 250 porțiuni fân a 48 fil, 250 fuioare a 20 fileri. —

Cei ce doresc a reflecta la aceasta stațiune sunt poștiți a-și pregăti rugărilor conform §-lui 61 din regulamentul pentru organizarea învățământului în școalele populare și acelea adresate comitetului parohial ale înaltă administratorului protoprezbiterat Moise Popoviciu în Segest p. u. Riény, c. Bihor. iar înainte de alegere a se prezenta la s. biserică spre a-și arăta dexteritatea în cântare și tipic.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu mine: *Moise Popoviciu*, adm. pprese

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea definitivă a stațiunii învățăto-rești din **Miersig**, pprese. Tinca, cu termen de alegere pe 6/19 August 1907.

Dotățiunea: 1. Cvarțir foarte bun cu 2. chilli, cuină, cămară, grajd și grădină 2. Bani gata 256, cor. 3. Pentru lemne, din cari să va învălzi și sala de învățământ, în bani 110. cor. 4. Bucate 12. cubule, prețuite în bani 120. cor. 5. Un teritor de 8 jug. catastrale pământ arător, prețuit în 120 cor., 6. O căpiță de fân dela comună 30. cor. 7. Competință de pășune și pădure 8/458.

Alesul va avea să provada cantoratul precum și instruirea școalei de repetițiune fără alta remunerațiune. Cvinvenalul îl va primi numai după 5 ani de serviciu prestat în parohie, iar pentru urcarea salarului până la 800 cor., i-să pune în prospect un ajutor de 200, cor., dela Înaltul Ministeriu.

Cei ce doresc să ocupe aceasta stațiune, sunt poștiți ca recursurile ajustate cu documentele prescise, adresate comitetului parohial din Mie sig, să le aștearnă P. O. oficiu ppresbiterat în Méhkerék, iar în restimpul concursului să se prezenteze în sf. biserică din Miersig, pentru a-și arăta dexteritatea în cântare și tipic.

Miersig 17/30. Iunie 1907.

George Dudulescu
pres. com. par.

În conțelegere cu mine: *Nicolae Roxin* protoprezviter.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea parohiei de **clasa III-a** vacantă din **Monoroștia**, prin aceasta se escrie concurs cu termen de recurgere de **30 zile** dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala”

Beneficiile împreună cu acest post sunt: 1. Casa parohială cu supraedificiile, de a căror bunăstare se va îngriji comuna bisericească. 2. Sesiunea parohială, parte arătoare, parte fanaț. 3. Stolele uzuate. 4. Întregirea dela stat, conform evaluatiunii alesului.

Doritorii de a ocupa acest post se avizează, ca recursurile lor, ajustate cu documentele prescise și adresate comitetului par. din Monoroștia, să le susțearnă Mult On. Oficiu pprezviterat din M. Radna, și să se prezinte în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sf. biserică din Monoroștia, spre a-și arăta dexteritatea în cele rituale.

Monoroștia, la 24 Iunie (7 Iulie) 1907.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Procopiu Givulescu*, protoprezviter.

—□—

2—3

Pe baza rezoluțiunii Venerabilului Consistor dtto 1/14 Iunie 1907 N-rul 2896/907 prin aceasta se re-pește concursul publicat în N-rii 14—16 ai organului diecezan „Biserica și Școala” din a. c. pentru îndeplinirea parohiei **a doua** din **Bucovăț**, (pprezv. Timișorii) provăzută pânăcum prin parohul Cornel Gherga, care parohie începe dela N-rul cășii 1 și continuă până incluzive cu N-rul 92, în stânga drumului ce duce la Moșnița, pe lângă aceleași condițiuni de beneficiare și de recurgere, admitându-se la candidare și reflectanți cu evaluatiția pentru parohii de clasa a doua.

Comitetul parohial.

Cu consenzul protoprezviterului: *Dr. Traian Putici*.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea definitivă a stațiunii învățăto-rești dela școala gr. or. rom. din **Pârnești**, protoprezv. M. Radna, prin aceasta se escrie concurs, cu termen de recurgere de **30 de zile** dela prima publicare în foaia oficioasă „Biserica și Școala”.

Emolumentele începate cu acest post sunt: 1. În bani gata 200 cor. 2. În naturale: 5 șinici de grâu, 5 șinici de cucuruz, 20 măji de fân și 48 cară de lemne, din cari e a să învălzi și sala de învățământ. 3. 1/2 sesiune de pământ de deal pentru sămănătură și erbărit. 4. Cvarțir liber și grajd pentru vite, cu grădină de legume. 5. Pentru conferința învățăto-rească 20 cor. 6. Famulația 10 cor. 7. Dela înmormântări, unde va fi chemat, dela cele mari 80 fil, dela cele mici 40 fil, și dela cele cu liturgie 2 cor.

Alesul învățător să indatorează: cantul și școala de repetiție a le provedea fără altă remunerație.

Doritorii de a ocupa acest post sunt poștiți ca recursurile lor provăzute în senzul §-lui 60 din „Reg.” și adresate comitetului parohial din Pârnești să le susțearnă, în terminul sus indicat Prea Onor. Oficiu pprezviterat în M. Radna; iar până la acel termen să se prezenteze în vre-o Duminecă ori sârbătoare la sf. biserică de aici, spre a-și arăta dexteritatea în cântare și tipic.

Pârnești, la 4 Iunie 1907.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Procopiu Givulescu*, protoprezviter inspector școlar.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc din **Foneu**, protoprezviterul Tinca cu termen de alegere pe **6/19 Aug. 907** pe lângă următoarele emolumente: 1. în bani gata 400 cor. 2. 4 fertale de lemne din care se va încălzi și școala. 3. Pământul învățătoresc în preț de 30 cor., pentru învățător calificat se va cere ajutor dela stat atât pentru întregirea salariului la 800 cor. cât și pentru cvinvenalul trebuincios.

Reflectanții au să se prezenteze în comună pentru a-și arăta desteritatea în cant și tipic, iar recursurile lor instruate conform regulamentului adresate comitetului parohial au să le subștearnă subscrisului protopop până în ziua 4/17 Aug. a. c.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu mine: *Nicolae Roxin* protoprezviter.

—□—

2-3

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc cantoral din **Sititelec** cu termen de alegere pe **6/19 Aug. 1907** a. c. pe lângă următorul salariu dela comuna bisericească:

1., bani gata 320 cor. 2., 13³/₄ jugăre catrastale pământ ori bani 40 cor. 3., dela comuna politică pentru lemne 36 cor. din care se va încălzi și școala 4., stolele cantorale, și 5., cvartir liber. Pentru învățătorul calificat se va cere întregirea salariului la 800 cor. și cvinvenal dela stat. Dările publice are să le slovească învățătorul.

Reflectanții au să se prezinte în vre-o Duminică ori sârbătoare în biserica de acolo spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic, iar recursurile lor adresate comitetului parohial să le subștearnă subscrisului protopop până la 4/17 Aug. a. c.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu mine: *Nicolae Roxin* pprezviter.

—□—

2-3

Pentru îndeplinirea următoarelor stațiuni învățătoresci din protoprezviteratul Tinca:

1. *Hodiș*, salariu dela comună bisericească 400 cor. cvartir liber și stolele cantorale.

2. *Forosig*, dela comuna bisericească 400 cor., cvartir liber și stolele cantorale.

3. *Valea-mare*, dela comuna bisericească 120 cor. bani numerari, 0 holde de pământ arător, pentru lemne din care se va încălzi și școala 20 cor., pentru conferințe 4 cor., cvartir liber, care tot, prețuite în bani face suma de 193 cor. Terminul de alegere se deșige în toate 3 comunele pe ziua de **7/20 August 1907**. În toate comunele pentru învățători calificați se vor pune la cale rugări pentru ajutor de stat atât pentru întregirea salariului la 800 cor., cât și pentru cvinvenal trebuincios. Având în vedere că în aceste comune de prezinte nu sunt preoți, se recomandă a recurge atari indivizi cari sunt și preoți și învățători calificați, pestecând în fiecare parohie întregirea dotațiunei preotești dela stat peste 700 cor., pentru candidații fără VIII clase.

Reflectanții la vre-un post, recursurile lor instruate conform legii și adresate respectivului comitet parohial au să le subștearnă subscrisului protopop până în ziua

de 4/17 August a. c. iar în parohie are să se prezinte în vre-o Duminică ori sârbătoare spre a-și arăta desteritatea în cele rituale.

Comitetele parohiale

În conțelegere cu mine: *Nicolae Roxin* protoprezviter.

—□—

2-3

Prin pensionare devenind vacant postul de învățător dela clasele: IV, V și VI de băeți din comuna **Toracul-mic**, (Comitatul Torontal) prin aceasta să escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare.

Emolumentele sunt: Salariu fundamental în bani 800 cor., pentru conferințele învățătoresci la care participă anualminte 30 cor., cvartir constător din două chilii, antișambră, cuină și cămară, precum și grădina de legume. Pentru încălzirea salei de învățământ să îngrijește comuna bisericească. Dela recurenți să pretinde, ca pe lângă calificarea învățătorescă să aibă 4 clase medii, iar la caz dacă nu vor recurge de acestia, să admit recurenți și cu mai puține clase medii. Alegândul învățător are drept la cvinvenal la cinci ani după intrarea în serviciu, despre ce să pretinde a-și alătura la recurse, că primește această condițiune. Recursele instruite cu toate documentele prescrise de lege și adresate comitetului parohial au să se aștearnă Prea On. Domn Paul Miulescu protopop și inspector școlar în Comloșul-mare (Nagy-komlós, Torontál). Iar până la alegere are să se prezinte în sfânta biserică pentru a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Din ședința comitetului parohial ținută la 11/24 Iunie 1907.

Georgiu Lupșa

preot. preș. com. par.

Dămian Tărlaiu

not com. par.

În conțelegere cu mine: *Paul Miulescu* protoprezviter, inspector școlar

—□—

2-3

Pentru întregirea vacantelor posturi învățătoresci din **Checheș, Ficătar și Pădurani**, tractul Belintului, să escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în „Biserica și Școala”.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt:

1. *Checheș*: a) în bani gata 600 cor.; b) locuință liberă, cu 2 chilii, grajd și intravilan lângă școală, c) 32 metri lemne, din cari e a se încălzi și sala de învățământ; d) scripturistica 10 cor., și e) conferința respective adunarea generală, 12 cor.

2. *Ficătar*: a) în bani gata 388 cor.; b) 2 jug. pământ estravilan socotit în bani 100 cor.; c) 6 măi metriche grâu socotit în bani 72 cor. și 6 mm. cucuruz, socotit cu 48 cor.; d) 22 metri lemne, din cari e a se încălzi și sala de învățământ, socotite în bani 88 cor.; e) pentru conferință, resp. adunare generală 10 cor.; f) pentru scripturistica 10 cor.; g) locuință liberă cu grajd și grădină de un jugăr.

3. *Pădurani*: a) în bani gata 210 cor.; b) întregire dela stat 94 coroane; c) pentru lemne, din cari e a se încălzi și sala de învățământ 64 coroane; d) 2 jugăre pământ-livadă socotite în bani 40 cor.; e) jumătate jugăr de grădină afară de sat, socotită în bani 30 cor.; f) 35 speni grâu, socotit în bani 52 cor. 50

fil; g) 70 speni cucuruz, în bani 70 cor.; h) pentru conferință, resp. adunarea generală, 20 cor.; i) scripturistică 10 cor.

Afară de acestea, locuință liberă, cu supraedificate și cu grădina de $\frac{1}{2}$ jugăr, lângă școală, apoi dela înmormântări cu liturgie 80 fil., și fără liturgie 40 fil., unde e poftit,

Să observă că sarcinile publice, atât după intra, cât și după estravilane, le supoartă aleșii învățători.

Reflectanții la aceste posturi au să-și aștearnă petițiile lor concursuale, instruite cu documentele regulamentare, comitetelor parohiale respective, pe calea oficiului pprezv. din Belinț (Bélincz, Temes-megye), în termenul concursual, având tot în lăuntrul acestui termen, a se prezenta într-o Duminică sau sărbătoare în sf. biserică din comuna unde reflectează, spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

La Ficătar se va preferi cel care va produce document, că este capabil a dirigia cor.

Comitetetele parohiale.

În conțelegere cu mine: *Gerasim Serb* protoprezviter.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea definitivă a postului învățătoresc dela școala gr.-or. română din **Tinca**, pprezv. Tinca cu termen de alegere pe **7/20 August 1907**, pe lângă următorul salariu: 1. În bani gata 231 cor. 50 fil. în naturale 100 cor. de tot 331 cor. 50 fil. 2. Cărtir liber foarte acomodat. Alesul va fi totodată și cantor, pentru-ce va beneficia stolele cantorale.

Reflectanții au să se prezenteze în vre-o Duminică ori sărbătoare în biserică din loc, pentru a-și arăta dexteritatea în cant și tipic, iar recursurile adresate comitetului parohial, să le subștearnă subscrisului pprezviter în Méhkerék până în 4 17 August a. c.

În conțelegere cu: *Nicolae Roxin* protoprezviter gr.-or.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea postului de învățător dela școala gr. or. rom. din **O. Gepiş** se escrie concurs cu termen de alegere pe ziua **6/19 August 1907**.

Dotățiunea învățătorescă constă: 1. Bani gata 380 coroane. 2. Bucate sfărmate jumătate grâu jumătate cucuruz 20 cubule à 10 cor. 200 cor. 3. 16 metri de lemne crepate de cer din cari se va încălzi și sala de învățământ 56 cor. 4. Pentru scripturistică 10 cor. 5. Pentru conferință dacă va participa 10 cor.

Afară de acestea locuință foarte acomodată cu trei chilii și grădină de legume de 800 □. Învățătorul ales va servi și ca cantor; stolele cantorale vor fi dela mort mare 1 cor., dela mort mic 40 fileri; dela masluri 80 fileri; dela liturgie 40 fileri.

Pentru complectarea salarului la 800 cor. se va cere ajutor dela stat. Alesul va fi întărit numai după un an de probă. Dela ales se va cere introducerea și ținerea regulată a școalei de repetițiune.

Cei ce doresc se competeze la acest post sunt poftiți ca recursurile lor provăzute cu documentele de lipsă, adresate comitetului parohial din O. Gepiş, să le trimită Prea On. Of. ppopesc din Micherechiu (Méhkerék); iar concurentul se deobligă ca în vre-o Duminică ori sărbătoare să se prezenteze în biserică spre a-și arăta desteritatea în cele rituale.

Dat din ședința com. par. din O. Gepiş ținută la 17/30 Iunie 1907.

Ioan Pater,
not. subst.

Marțian Andru,
preș. com. par.

În conțelegere cu mine: *Nicolae Roxin* protoprezviter.

—□—

2—3

Neafându-se recurenți cu ecalificațiunea cerută în concursul prim la parohia **Dș. Forău**, prin aceasta se escrie concurs nou cu termen de **30 zile** dela prima publicare.

Emolamentele sunt: cele numite în concursul dintâi, adică: casa parohială, bir, pământ, ziua de lucru, stolele, și întregire dela stat.

Dacă nu s'ar afla recurenți de classa I se vor primi (de classa II.)

Recursurile au să fie înaintate în termenul prescripționat la oficiul protopopesc. Beiuș, la 19 Iunie v. 1907.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Vasilie Papp* protopop.

—□—

3—3

Pentru îndeplinirea stațiunilor învățătoresci din **S. Petreasa și Hidișelnan** se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare.

Dotățiunea este:

a) La Petreasa: 240 cor. trei jugere de pământ, 16 metri de lemne, grădină, stolele cantorale, toate computate la oaltă 400 cor., și întregire dela stat.

b) La Hidișelnan: 600 cor. în bani, lemne de încălzit, stolele, și ajutor dela stat conform legilor în vigoare.

Recursurile ajustate cu documentele recerute sunt a se trimite la oficiul protopopesc în termenul prescripționat. Beiuș, la 19 Iunie, 2 Iulie 1907.

Com. parohial.

În conțelegere cu: *Vasilie Papp*, protopop.

—□—

3—3

Pentru îndeplinirea definitivă a vacantului post de învățător gr. or. rom. dela școala confesională din **F. Batar**, cottul Bihor ppiatul Tinca cu termen de alegere pe ziua **25 Iulie (7 Aug.) 1907**, pe lângă dotățiunea următoare: 1. Bani numărari solviți lunar minte 700 cor.; 2. Cărtir liber cu supraedificate și grădină, 3. Stolele cantorale: dela mort mare, festanii, maslu, cununii câte 80 fil., dela mort mic 40 fil.

Reflectanții sunt poftiți, ca până la alegere să se prezinte în biserică din F. Batar spre a-și arăta desteritatea în cele rituale, ear recursurile lor să le subștearnă adresate comitetului parohial, la oficiul pprezviteral concerninte în Méhkerék cel mult până în 22 Iulie (4 Aug.). Din ședința comitetului parohial ținută la 11/24 Iunie 1907.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu mine: *Nicolae Roxin* protoprezviter.

—□—

3—3

Se escrie concurs de învățătoare la școala ort. rom. din **Ecica-română** cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în „Biserica și Școala“ cu următoarea dotățiune:

Salariu fundamental în număr 600 coroane, bani de cărtir 80 cor. scripturistica 10 cor. și de fiecare conferință câte 12 cor. în diurnă și viatic.

Învățătoarea va avea să se conformeze următoarelor condițiuni și îndatoriri:

1. Numai după serviciu de 5 ani prestat la aceasta școală va avea drept la cvincenal

2. Învățătoarea va fi strămutabilă dela o clasă la alta de fete, de băieți ori mixtă, după hotărârile comitetului parohial.

3. Va ține școala de repetițiune cu elevele incredințate conducerii sale.

4. Va propune elevelor lucrul de mână și economia casnică la toate clasele școlii noastre.

5. Va cercetă regulat s. biserică cu elevele și după trebuință va lua parte activă la corul bisericesc.

Reflectantele au să-și înainteze în termenul indicat recursurile adresate comitetului parohial, — Prea Onoratului Oficiu protoprezviteral în Nagykomlós (Torontál) și să fie ajustate conform legii și regulamentului cu toate documentele necesare în original ori în copie autentică. — Mai departe au a se prezenta în vre-o Duminecă ori sârbătoare la sfânta biserică spre a-și arăta desteritatea în cele rituale.

În Ecica-română, din ședința comitetului parohial ținută la 5/18 Iunie 1907.

Valeriu Magdu,
președinte.

Gligor Brenda
notar.

În conțelegere cu mine: Paul Miulescu protoprezviter
inspector școlar.

—□—

3—3

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc dela școala din **Hinchiriș**, prin aceasta să escrie concurs cu termen de alegere pe **23 Iulie (5 Aug.)** a. c.

Emolumentele, împreunate cu acest post sunt în bani gata 600 cor. plătiți de locuitori prin repartiție, și 200 cor. întregire dela stat, apoi cvartir și grădină de legumi. De încălzitul salei de învățământ să va îngriji comuna parohială. Cei aleși sunt îndatorați fără altă remunerațiune a provedea și cantoratul. Pentru liturgii private, mort mic și maslu învățătorul-cantor va avea câte 40 fil.; iar dela mort mare câte 80 fil.

Cei ce doresc a reflecta la acest post sunt poftiți a-și trimite rugărilor, ajustate în regulă și adresate comitetului parohial subsemnatului în Segyest p. u. Rieny, c. Bihor, iar în vre-o Duminecă ori sârbătoare vor avea a se prezenta la s. biserică spre a-și arăta desteritatea în tipic și cântare. *Comitetul parohial.*

În conțelegere cu: Moise Popoviciu adm. protopopesc,
inspector școlar.

—□—

3—3

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc dela școala din **Bălăleni**, tractul Vașcoului, prin aceasta se publică concurs cu termen de alegere pe **24 Iulie (6 August)** a. c.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 168 cor. în bani gata, 8 cubule de bucate mixte, 2 măsuri fasole, 4 1/2 stângeni de lemne, din cari se va încălzi și școala, folosirea unei parcele de pământ de un cubul de sămănătură, cvartir și grădină, venite cantonale, fiind alesul îndatorat a provedea și agendele cantonale și întregire dela stat, care să va cere la timpul său.

Ceice doresc a reflecta la acest post sunt îndatorați a-și înainta rugărilor ajustate în regulă și adre-

sate comitetului parohial, subsemnatului în Segyest p. Rieny și la vre-o ocaziune a se prezenta la s. biserică.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: Moise Popoviciu, adm. protopopesc-
inspector școlar.

—□—

3—3

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc dela școala confesională din **Rieni** se escrie concurs cu termen de alegere după **30 zile** dela prima publicare în foaia oficială.

Emolumente: în număr 340 cor., 5 cubule bucate à 12 cor, 60 cor. de tot: 400 cor, câtră cari se va cere întregire dela stat la 800 cor. Cvatir și grădină. Sala de învățământ o încălzește parohia. Recurenții au să observe dispozițiunile reglamentelor în vigoare. —

Vasilie Nicoruță
paroh, pres. com. par.

Martin Mihailorici
notarul com. par.

În conțelegere cu: Moise Popoviciu, adm. pprezviteral.

—□—

3—3

Licitațiune minuendă.

În conformitate cu ordinațiunea Ven. Consistor diecezan din Caransebeș de dto 12/III a. c. Nr. 729 B. comuna bisericească ortodoxă română **Uzdin** (Torontál Ozora) comitatul Torontal escrie prin aceasta concurs de licitațiune minuendă pentru repararea și pictarea sf. Biserici, nu altcum și pentru îngrădirea ocolului, avliei, curții sf. biserici cu grajd din fer bătut cu prețul exlamării stipulat de 27 mii coroane.

Se observă că lucrările acestea pot fi împărțite după natura lor, în trei categorii. — Și în caz dacă nu s'ar afla întreprinzători, cari ar primi lucrările acestea în gremiu — se va ținea licitațiune minuendă separată pentru fiecare ramur de lucrări.

În cazul acesta pentru:

1., repararea s. biserici, facerea bazei gardului de fer și facerea ferestrelor noi să stăvereste prețul de exlamare în suma de 11 mii coroane;

2., pentru pictarea, reparaturile recerute la sculpura templei și pentru auritura și vâpsirea scaunelor suma de 7 mii coroane;

3., ear pentru facerea gardului de fer și așezarea lui pe și în fundamentul zidit suma de 9 mii coroane.

Licitațiunea se va ține în comuna Uzdin (Torontal Ozora) la 11 ore a. m. în ziua de **29 Iulie (11 August)** 1907 în locul destinat de comitetul parohial.

Planurile și specificațiunile, nu altcum și condițiunile se pot vedea ori și când în orele oficioase la oficiul parohial din loc.

Reflectanții cari doresc a participa la aceasta licitațiune sunt poftiți a se prezenta la locul și ziua amintită în comuna Uzdin (Tor. Ozora), când totodată vor avea a depune vadiul de 10% în bani gata sau în hârtii de valoare acceptabile pot însă înainta și oferte în scris, sub plic oficiului parohial provăzute cu vadiul prescriș.

Uzdin (Tor. Ozora) din ședința comitetului parohial ținută în 24 Iunie st. v. 1907.

Onoriu Conopan.
paroh, preș. com. paroh.

În conțelegere cu mine: Trifon Miclea protoprezviter.

—□—

2—3

Pe baza concluzului Ven. Cons. gr. ort. rom. din Arad de dtto, 24 Mai (6 Iunie) a. c., Nr. 2850. prin aceasta să publică licitațiune minuendă pentru zidirea unei sale de învățământ și renovarea edificiului școlar vechiu din comuna **Sebiș**, protopopiatul Buteni, cu prețul de exclamare de 4498 cor. 09 fileri, pe ziua de **1/14 Iulie** a. c., la oarele 11 a. m., în localul școlii din loc. — Licitanții au să depună vadiu de 10%, adică 449 cor. 81 fileri în număr sau în hârtii de valoare din prețul de exclamare. — Planul, preliminarul de spese precum și condițiunile de întreprindere se pot vedea la școala veche din loc. — Comuna bis. își rezervă dreptul de a angaja la lucru pe acel întreprinzător reflectant în care va avea mai multă încredere. — Întreprinzătorul n'are dreptul de a pretinde diurne, viatec și spese de călătorie. — Oferte închise nu se primesc. — Contratul încheiat va fi valabil pentru întreprinzător îndată după subscriere, iar pentru comuna bis. numai după aprobarea Ven. Consistor diecezan:

Sebiș la 17/30 Iunie 1907.

Patriciu Covaci
not. com. par.

Aug. Mihulin
preș. com. paroh.

➡ Compactor român în Arad ➡ **Iustin Ardelean**

Strada Weitzer János Nr. 13.

Execută grabnic și prompt
tot soiul de lucrări, atingătoare de a-
ceasta branșă.

Legătură fină și durabilă.

➡ Prețuri moderate. ➡

7

Pentru economi!

„**Peronospin**“ mijloc aplicat cu cel mai mare folos în contra peronosporei, la stropirea viilor. Nedesămănat cu mult mai bun și mai ieftin este în folosință „Peronospin“-ul, decât peatra vânăta. Cu „Peronospin“-ul stropind via, 1 hectolitr vine la 50 fil, pe când cu peatra vânăta 1 cor. 60 fil. fiind peatra vânăta astăzi foarte scumpă. Ca fiesecare proprietar de vie să poată căpăta numai veritabilul „Peronospin“ dau favorul acela că deja la comande de 8 pachete trimite francat. Prin întrebuințarea „Peronospin“-ului, via va fi hotărât mai frumoasă, boabele de struguri mai mustoase și astfel roada de vin mai bogată. Experiența a dovedit, că prin folosirea pietrii vânăte, nu s'ajung aceste rezultate, — Pravul de stropit al meu, face via mai plină de viață și mai asigurată contra boalei de peronosporă. „Peronospin“-ul ie deja de 6 ani în folosință cu rezultate foarte favorabile. Prețul unui pachet este 60 fileri. — Revânzătorii, comercianții capătă rabat coresponzător.

Prav pentru îngrășarea vitelor cor-nute, porcilor și a cailor. Vacile dau prin întrebuințarea pravului acestuia lapte mai mult și mai bun. Prețul 60 fil.

Moartea cloșanilor și a șoarecilor. Un prav sigur pentru stărpirea acestora. Prețul 60 fil.

Prav pentru ouatul găinilor. Prin întrebuințarea pravului acestuia, gămile ouă mai mult ca de comun — chiar și în timp de iarnă. Prețul 30 fileri.

Unsoare galbină pentru păduchi la vite. Fiecare econom să întrebuințeze această unsoare — căreia îi e prețul 20 și 40 fil.

Extracte pentru prepararea rumului și a diferitelor licheruri. Prețul pentru 1 litră 40 fil. Tot cu acest preț s'capătă și pentru rachiu de prune, șliboviță, borovicka, de drojde, de bucate și altele.

Toate aceste se capătă la:

➡ **Cornel Demeter, apotecar în Szászváros,** ➡

Piața școlii nr. 46.

8—10

„Janus“ „institut de asigurare mutuală pe viață în Viena
s'a fondat în anul 1839, din partea unui grup de bărbați nobili,
este cel mai vechiu „Institut mutual de asigurare pe viață“
pentru Austro-Ungaria.

Se bazează pe legile mutualității în puterea cărora accidentul capitalului anual trece în favorul celui asigurat.

➡ Premii eftine. Condiții de asigurare favorabile. ➡

Imprescriptibilitatea polițelor după 3 ani. Plătirea în caz de duiel și sinucidere după 5 ani.
Asigurare gratuită pentru caz de războiu. — Fără timbru de poliță și taxă de stat — Plătire la moment.

Starea de asigurare 111.000.000 cor. 3 Averele institutului 31.000.000 cor.

Sumele de asigurare plătite până acum 56.000.000 cor.

Informațiuni îndatoritoare dă:

==== Agentura generală pentru Ungaria de sud în Timișoara-Fabric =====

Lerchengasse Nr. 17. (N-rul Telefonului: 422).

(6)

Tiparul și editura tipografiei diecezane din Arad. — Redactor responsabil: **Roman R. Ciorogariu.**